

ماجرای تغییر نام مسجد همت آباد

- موضوع: مسجد المصطفی (همت آباد)
- ویژگی: مشارکت اهالی برای ساخت مسجد

مساجد علاوه بر کارکرد مذهبی و دینی شان برای ادای واجبات، یکی از مهم ترین کانون های تشویق مردم برای حضور در مشارکت های اجتماعی و سیاسی محسوب می شوند. به همین دلیل، ساخت مسجد و مشارکت در ساخت آن در محله ها حتی به اندازه جابه جایی یک تکه آجر یکی از سنت های حسنه میان مردم محسوب می شود و جایگاه اجتماعی خاصی دارد.

ماجرای ساخت مسجد همت آباد میدان حسن آباد با مشارکت همه اهالی در واقع با همین رویکرد بود؛ مسجدی که بعدها به «المصطفی (ص)» تغییر نام داد و پاتوق بسیاری از چهره های سرشناس سیاسی، فرهنگی و از همه مهم تر انقلابی شد. سیدعباس حسینی، نویسنده و از اهالی قدیم محله حسن آباد درباره ماجرای ساخت و تغییر نام این مسجد، می گوید: «در تهران قدیم هر مسجدی که با مشارکت و همیاری مردم ساخته می شد میان اهالی به همت آباد معروف می شد. در شمال شرق میدان حسن آباد مسجدی را در کوچه ای که بعدها به نام همت آباد معروف شد، اهالی ساختند و نامش همت آباد شد. چند سالی این مسجد به نام همت میان اهالی مشهور شد تا اینکه مرحوم حجت الاسلام مصطفی مسجدجامعی از روحانیان بنام تهران در ایام پیروزی انقلاب اسلامی با امضای مرحوم مهندس بازرگان به نمایندگی امام خمینی (ره) به امام جماعتی مسجد المصطفی (ص) منصوب شد.»

حاج میرزا مصطفی، فرزند آیت الله حاج میرزا محمود مسجدجامعی از علما و ائمه جماعت معاصر تهران بوده است. وی متولد تهران بود و پس از خواندن دروس جدید، مقدمات و ادبیات و سطوح را از مدرسین تهران مانند مرحوم آقا شیخ رضا قاضی و حجت الاسلام حاج شیخ کاظم معزی دزفولی و... یاد گرفته و چندین سال از محضر و دروس مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد تقی آملی و آیت الله حاج میرزا باقر آشتیانی و آیت الله العظمی رفیعی قزوینی استفاده کرده و پس از آن در مسجد المصطفی جنب میدان حسن آباد به اقامه جماعت و ترویج دین و تبلیغ احکام و تنویر افکار عمومی با بیانی شیوا و منطقی مشغول بوده است. تعمیر اساسی و توسعه مسجد المصطفی، تأسیس کتابخانه مسجد و جمع آوری کتب برای

مطالعه جوانان، تأسیس مجلس دعای نذبه در صبح های جمعه و برنامه سخنرانی که از مجالس بسیار ابرومند و جالب تهران با حضور حجت الاسلام مصطفی مسجدجامعی و هزاران نفر از مردم متدین فهمیده تهران تشکیل می شده، از فعالیت های تأثیرگذار حجت الاسلام مصطفی مسجدجامعی بوده است. سیدعباس حسینی می افزاید: «با حضور این امام جماعت، برنامه فرهنگی و اجتماعی این مسجد رونق گرفت و چهره های شاخصی همچون مرحوم حاج فضل الله کمپانی از محققان و نویسندگان کتاب های مذهبی و دینی از جمله «حسین کیست؟» و... نمازگزاران ثابت این مسجد بودند. جلسات تدریس قرآن با حضور استاد بیگلری از جلسات پربرساری بود که با استقبال فراوانی مواجه بود. با این تغییر و تحولات مسجد هم به نام پیامبر اعظم المصطفی (ص) تغییر نام داد.»

از پاتوق ونکی ها تا کاما فروشان

حاضر، ضلع شمالی میدان، بورس میلمان و تجهیزات اداری مانند میز، صندلی، فایل و لوازم چوبی است. ضلع جنوب غربی آن در فرج کاما فروشان است؛ ابزار فروش ها و کلید فروشان هم دیگر راسته تجاری این میدان قدیمی و پرماجرایی پایتخت را تشکیل می دهند.»

می فروختند. مردی ارمنی در دهونک استیشنی داشت که با آن کشاورزان و کارگران را به میدان حسن آباد می برد. آنها گیلان، توت فرنگی، خرمالو و دیگر محصولاتشان را در صندوقچه ها یا جعبه هایی که برای جمع آوری و نگهداری از میوه داشتند، در همین میدان به مردم می فروختند.»

کاظمی در بخش دیگر صحبت هایش از ایستگاه اتوبوس خط ونک - حسن آباد برای تردد اهالی دهونک به محدوده حسن آباد یاد می کند. اما بعد از اینکه میدان حسن آباد حال و هوای شهری شدن به خود گرفت، ماجرا کمی فرق کرد و این بار میدان تبدیل به پاتوق پارچه فروش ها شد. عباس حسینی، تهران پژوه، نویسنده و از اهالی قدیم محله حسن آباد، با یادی از پارچه فروش های این محدوده می گوید: «از ضلع جنوب غربی میدان تا خیابان سپه و نزدیکی های چهارراه ولیعصر (عج) تا قبل از دهه ۵۰ راسسته پارچه فروش ها بود. این پارچه فروش ها اغلب کلمی بودند، اما به مرور زمان به محدوده خیابان زرتشت کوچ کردند و به کمک کاما فروش ها رفتند. در حال

- موضوع: نحوه شکل گیری راسته بازار میدان حسن آباد
- ویژگی: مرکز تأمین مایحتاج روزانه اهالی

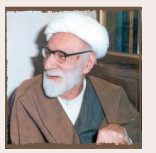
میدان حسن آباد، این یادگار شکل گیری تهران مدرن در دوره پهلوی اول، روزگاری بخشی از املاک میرزا یوسف آشتیانی، ملقب به مستوفی الممالک، از رجال قاجار بود. میرزا یوسف پسری به نام حسن داشت که بعد از توسعه و بزرگ شدن شهر تهران، این محدوده از تهران را به نام پسرش حسن انتخاب کرد و بعد از مرگش و تقسیم باغ ها و زمین هایش میان ورثه باز هم همچنان نام قبلی اش را حفظ کرد. اما این میدان زیبا و تاریخی و شکل گیری راسته بازارهای تجاری اش حکایت جالبی دارد. برای مثال، تا سال ها میدان حسن آباد پاتوق باغداران ونکی بود. مهرشاد کاظمی، تهران پژوه، در این باره به نقل از یکی از اهالی قدیمی دهونک می گوید: «مستوفی الممالک در دهونک هم باغ هایی داشت و اغلب کارگران یا کشاورزان همین مستوفی الممالک که سر زمین ها کار می کردند، محصولاتشان را در میدان حسن آباد

به یاد نام آوران

- موضوع: مشاهیر حسن آباد
- ویژگی: خدمت به هنر و سیاست کشور

آیت الله شیخ حسین لنکرانی

این روحانی و مرد سیاست، سال ۱۲۶۸ شمسی در خانواده ای مذهبی در محله سنگلج متولد شد.

پدرش آیت الله حاج شیخ علی لنکرانی از عالمان و مجتهدان معروف تهران بود. او مقدمات علوم اسلامی را در محضر پدر آموخت و برای ادامه تحصیل راهی نجف شد. او که از شاگردان شیخ فضل الله نوری بود در انتخابات دوره چهاردهم از حوزه انتخابیه اردبیل به مجلس راه یافت. آیت الله شیخ حسین لنکرانی که از مخالفان انقلاب سفید در دوره پهلوی دوم بود، سال ۱۳۶۸ به دیدار حق شتافت.

ناصر حجازی

این دروازه بان تیم ملی سال ۱۳۲۸ در محله سلسبیل به دنیا آمد، اما زمانی که نوجوان بود به محله حسن آباد

نقل مکان کرد. حجازی به عنوان یکی از برترین دروازه بان های آسیا، ۲ قهرمانی در جام ملت های آسیا، یک قهرمانی در بازی های آسیایی و قهرمانی در جام باشگاه های آسیا را به همراه تیم استقلال در کارنامه دارد. این ساکن قدیمی محله حسن آباد ۲۰ خرداد سال ۱۳۹۰ بر اثر سرطان ریه دار فانی را وداع گفت.

شهین تسلیمی

تسلیمی سال ۱۳۳۴ در سه راه امین حضور به دنیا آمده است. اما خیلی زود به محله حسن آباد نقل مکان کردند. دوران

دبستان را در مدرسه قدسیه اسلامی در حوالی خیابان مختاری گذراند. او کارش را با سریال «باغ مظفر» شروع کرد و در سریال ها و فیلم های سینمایی زیادی مانند زن بابا، دایره زندگی، بزنگاه، چهار چرخ و... نقش آفرینی کرده است.

محمود شاهرخی

این شاعر انقلابی سال ۱۳۰۶ در بیم متولد شد. دوران کودکی و تحصیلات ابتدایی را در این شهر گذراند و تحصیلات متوسطه را در کرمان و یزد به پایان رساند. او با شروع جنگ تحمیلی مضامین شعر هایش را با موضوع دفاع مقدس، شهادت، ایثار و حماسه سازی رزمندگان گره زد. شاهرخی سال ۱۳۸۸ در ۸۲ سالگی در گذشت.

